

Arkivsak-dok. 14/00326-3
Saksbehandler Kristin Uleberg

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedutvalg for samferdsel, areal og miljø	31.05.2016	51/16
Fylkesutvalget	07.06.2016	

INNSPILL TIL HØRING AV SØKNAD OM OMBYGGING AV EIVINDSVATN KRAFTVERK OG OMBYGGING AV INNTAK I KVINESDAL KOMMUNE

Fylkesrådmannens forslag til vedtak

1. Vest-Agder fylkeskommune er positiv til ombygging av inntak til Eivindvatn og bygging av Eivindvatn kraftverk.
2. Vest-Agder fylkeskommune ber om at tiltakene vurderes i forhold til miljømålene i Regional plan for vannforvaltning for vannregion Agder 2016-2021 (jf. vannforskriften), og at det påses at de vedtatte miljømålene oppnås.
3. På grunn av at tiltakene ligger i og nært opp til nasjonalt villreinområde (jf. Heiplanen), ber Vest-Agder fylkeskommune om at det settes krav om følgende avbøtende tiltak:
  - a) Ny anleggsvei fra damanlegget på Nesjen til kraftanlegget skal kun brøytes etter 1. juni (jf. Retningslinjer for nasjonalt villreinområde i Heiplanen)
  - b) Sanering og fjerning av anleggsveien som ble etablert i forbindelse med forrige tunnelbygging.
4. Vest-Agder fylkeskommune mener det ut i fra landskapshensyn i et regionalt friluftslivsområde bør settes vilkår om at det skal gjennomføres avbøtende tiltak som gjenoppretter naturtilstanden og landskapsbildet i bekkeløpet ned mot Landsløkstjønn og Storhomstjødn.

Vedlegg

1. Konesjonssøknad for ombygging av inntak Eivindvatn Kraftverk, Kvinesdal kommune, datert 07.11.2014

Bakgrunn for saken

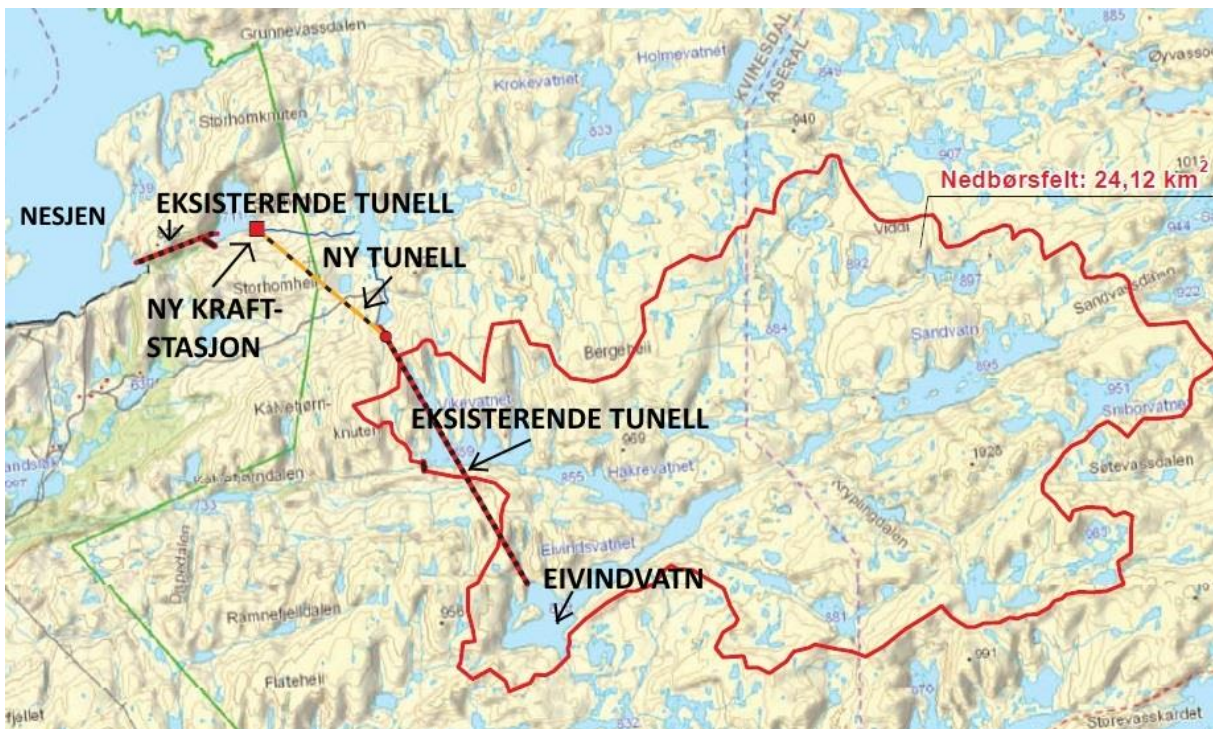
Eivindvatn er ligger på 839 m.o.h. helt nord i Kvinesdal kommune og i ytterkant av Setesdal Vesthei Landskapsvernområde. Et felt på drøyt 24 km² drenerer mot vannet, og overføres i dag via tunnel i nordvestlig retning til Vikevatn og mot magasin Nesjen. Tillatelse til regulering og overføring av Eivindsvatn ble gitt i kongelig resolusjon 5. Juli 1963.

Sira-Kvina kraftselskap ønsker å utvide og oppruste anlegget for å øke produksjonen av ny fornybar energi.

Saksopplysninger

I følge konsesjonssøknaden er inntaksterskelen ved en feil blitt etablert 25 cm høyere enn planlagt og det som er konsesjonsgitt. Dette gir mer flomtap og mindre produksjon enn forutsatt i konsesjonen. Dette ønsker Sira Kvina Kraftselskap å rette på ved å bygge nytt og bredere inntak. Man har imidlertid valgt en løsning hvor dagens inntakshøyde beholdes, men hvor man isteden øker bredden på inntaket, som fører til økt slukeevne. Vannet skal først ledes i eksisterende tunell, og så i ny tunell til Storhom. Dette fører til mindre vann ned mot Landsløkstjønn og Storhomstjødn, som Sira Kvina Kraftselskap kaller "tilbakeføring til naturtilstand". Det skal også bygges et kraftanlegg (Eivindvann kraftverk) slik at vannet kan først utnyttes der. Damanleggene ved Nesjen demmer opp Kvifjorden som er inntaksmagasin for Solhom kraftverk. Vannet går så til Homstølvann som er magasin for Tonstad kraftverk.

Det er planlagt en installasjon på 5 MW og forventes en produksjon i et normalår på 14,65 GWh.

Figur 1. Oversikt over tiltak

Vurderinger

Fylkeskommunen skal vurdere saken ut ifra de regionale interessene som Fylkeskommunen ivaretar. Vurderingene blir gjort under de ulike punktene nedenfor.

Generelt

Først og fremst vil fylkesrådmannen påpeke at det har gått flere år fra konsekvensutredningen ble utarbeidet (2012) og søknaden skrevet (2014), til saken nå er oppe til behandling. Dette betyr at noe av informasjonen er utdatert og særlig gjelder dette arbeidet etter vannforskriften.

Regional plan for vannforvaltning for vannregion Agder 2016-2021 med tiltaksprogram

Vest-Agder fylkeskommune er vannregionmyndighet i vannregion Agder og har i samarbeid med de øvrige fylkeskommunene i vannregionen og sektormyndigheter (Fylkesmannen, Statens vegvesen m.fl) utarbeidet vannforvaltningsplan som er vedtatt av de fire fylkestingene i vannregion Agder. Vannforvaltningsplanen ligger nå til godkjenning i Klima- og miljødepartementet. Målet med regionale planer som utarbeides etter vannforskriften er at vann beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at alt vann skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand.

I vannregion Agder er konsekvenser av vannkraftregulering den nest største årsaken til at vi har vannforekomster som risikerer å ikke å oppnå god tilstand innen 2021. Denne konsesjonssøknaden er skrevet før Regional plan for vannforvaltning i vannregion Agder 2016 – 2021 ble utarbeidet. Det bør derfor gjøres en vurdering av hvilke vannforekomster som blir påvirket og at det sikres at miljømålene nås.

Regional plan for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (Heiplanen)

Heiplanen er vedtatt i 5 fylkesting. Gjennom internasjonal avtale (Bernkonvensjonen) har Norge påtatt seg en klare forpliktelse til å ta vare på villreinen. Europas sørligste villreinstamme finner vi i omsøkte fjellområde. Heiplanen skal bidra til å sikre villreinens leveområder i et langsiktig perspektiv. Omsøkte tiltak ligger i nasjonalt villreinområde og hensynsone bygdeutvikling.

Setesdal Ryfylkeheiene anses som det mest sårbare av Norges villreinområder, pga naturgitte forhold og menneskelig påvirkning. Med klimaendringer forventes at villreinområde blir sterkt negativt påvirket. Vannkraftutbyggingen i heiområdet påvirker villreinens leveområder i stor grad, blant annet siden beiteområder og trekkorridorer er neddemt og isen på vannmagasinene er usikker. Anleggsveiene fører til økt forstyrrelse fordi de fungerer som ferdselsårer for folk slik at de raskt kan komme inn i kjerneområdene til villreinen.

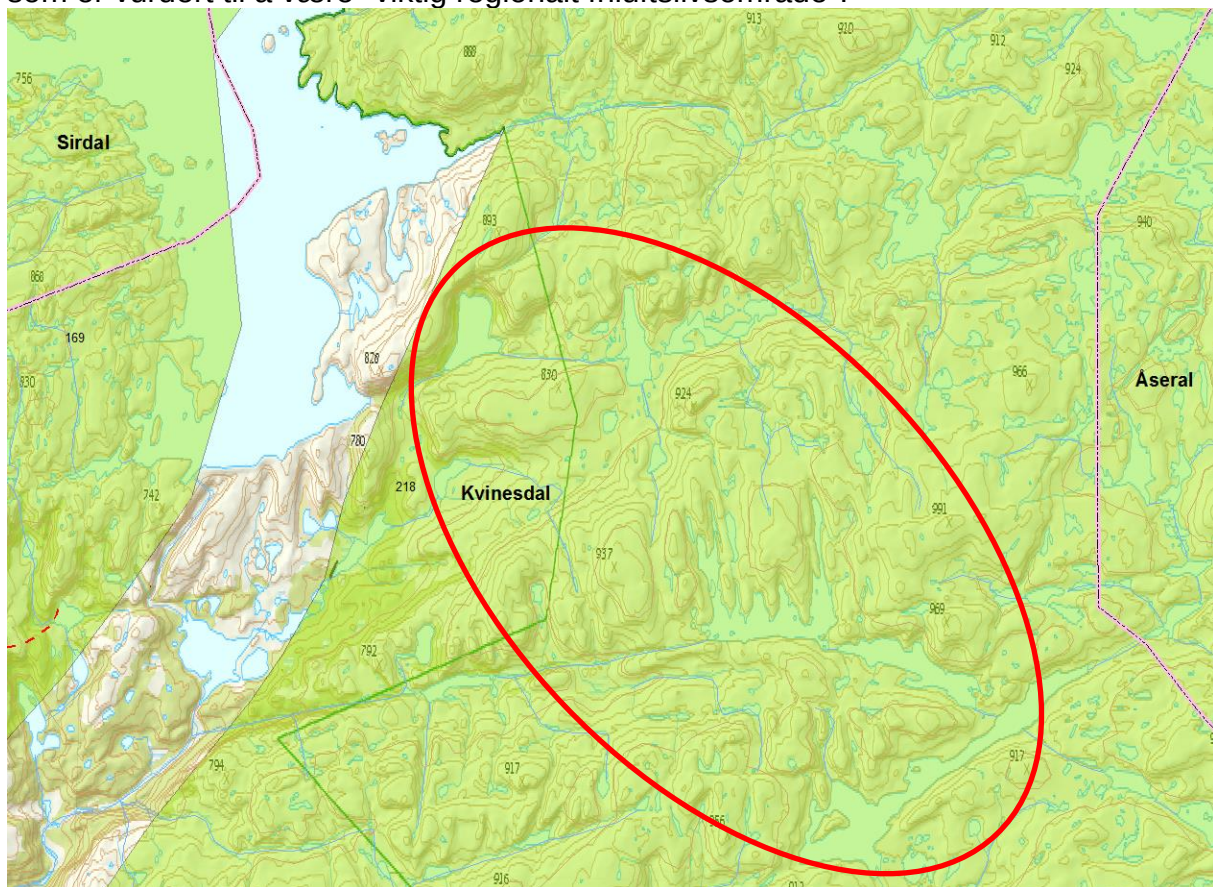
Det skal bygges en anleggsvei fra damanlegget på Nesjen og inn til den nye kraftstasjonen på Storhom. Der er viktig at adkomstveien/anleggsveien ikke brøytes. Dersom anleggsveien trenger å brøytes bør dette skje etter 1. juni, (Jf. retningslinjer i

Heiplanen). Av samme årsak bør det også vurderes å stille krav om at veien som ble etablert i forbindelse med forrige tunnelbygging blir sanert og fjernet.

NVE har godkjent detaljplaner for miljø og landskap av 22.12.2015 for rehabilitering av Nesjendammene i Kvina i Kvinesdal kommune (sak: 16/03456-5). Her stilles det krav om at *"Sira-Kvina kraftselskap skal etablere rutinemessig kontakt mellom Sira-Kvina kraftselskap med entreprenør opp mot SVR og merkeprosjektet for villrein, slik at det i anleggsfasen kan tas nødvendig hensyn til villrein. Om nødvendig vurdere midlertidig stopp anleggsarbeidene."* Det samme bør gjelde for de fysiske inngrepene i denne søknaden.

Friluftsliv

Fjellområdene i Setesdal Vesthei består i stor grad av uberørt fjellandskap, og det er store regionale og kanskje også nasjonale landskapsinteresser til disse områdene. Dette understøttes ved at større deler av fjellområdet etter Naturmangfoldloven er vernet som Setesdal Vesthei Ryfylkeheienelandskapsvernområde. Formålet med vernet er blant annet å ta vare på et sammenhengende, spesielt og vakkert naturområde med urørte fjell-, hei- og fjellskogsområder. Landskaps- og naturverdiene gjør også området attraktivt for friluftsliv. Selv om områdene rundt Eivindvatnet ikke er tilrettelagt i form av merkede turstier, turisthytter o.l., er likevel området av verdi for friluftslivet. I temakart over Regionalt viktige og svært viktige friluftslivsområder i Vest-Agder inngår områdene rundt Eivindsvatn i et større område som er vurdert til å være "viktig regionalt friluftslivsområde".

Figur 2 Utsnitt fra temakart over viktige og svært viktige regionale friluftslivsområder i Vest-Agder. Område vist med grønt viser er verdisatt til regionalt viktig friluftslivsområde. Planområde er vist med rød sirkel.

Stor grad av inngrepsfrihet og opplevelseskvaliteter er viktige årsaker til dette. I de regionale arealbruksprinsippene for hei- og fjellområder (jf. Regional plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet) står det at det ikke bør gjennomføres utbygginger i regionalt viktige friluftsområder, dersom det medfører at friluftslivsverdiene blir forringet. Når det gjelder kraftutbygging i heiområdene står det i samme regionale plan følgende: *"Ved vurdering av inngrep som vindkraftverk, vannkraftutbygginger samt utbygging av vei og overføringsledninger, skal det velges lokalisering og løsninger som ivaretar friluftslivsinteressene."*

Pr. i dag er bruken av fjellområdene rundt Eivindvatn trolig begrenset, og i første rekke knyttet til ferdsel i forbindelse med jakt og private hytter i områder. Kvinesdal kommune har imidlertid i sin kommuneplan åpnet opp for en større utbygging av fritidsboliger i nærheten, og dersom dette blir realisert er det nærliggende å tro at områdene rundt Eivindvatnet mer brukt. F.eks. av turgåere som ønsker å ferdes i retning turistforeningshytta i øst. Både eksisterende og fremtidige anleggsveier vil kunne bidra til dette.

Fylkesrådmannen mener likevel at konsekvensene for friluftslivet vil være begrenset. I søknaden foreslås det at vannføringen i dagens elveløp fra utløp eksisterende tunell til Landsløkstjønn og Storhomstjødn skal tilbakeføres til naturtilstanden når det gjelder vannføring. Dette vil medføre vesentlig mindre vannføring, og til tider ingen vannføring. Resultat kan bli et skjummende, utvasket og til dels tørrlagt elveløp som skyldes tidligere reguleringer. Fylkesrådmannen mener at det bør vurderes å stilles vilkår om at det skal gjennomføres avbøtende tiltak som gjenoppretter naturtilstanden og landskapsbildet i størst mulig grad.

Kulturminnevern

I forbindelse med fornying av konsesjon ønsker fylkeskonservatoren å gjennomføre en befaring av områder som blir berørt av tiltakene. Bakgrunnen for at man ønsker å gjennomføre en befaring er å få økt kjennskap til bosetninger langs vassdrag fra steinalderen, samt økt fokus på seteranlegg som har fungert som supplement til gårdsdrift, en driftsform som strekker seg langt tilbake i tid.

Kristiansand, 9. mai 2016

Tine Sundtoft
fylkesrådmann

Kenneth Andresen
regionalsjef